

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regula V. Peccari venia non datur nisi correcto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

quod inutiles factus sit, l. 2. D. Si quadrupes paup. fec. hic. Et l. fin. D. De his qui de jacer. Non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, l. Non debet 7. D. De reg. jur. & factum cuique laum, non alteri nocere debet, l. Factum 155. D. eod.

Quare & hoc jure receptum est, ut hæres ex delicto defuncti conveniri possit ad restitutionem damni a defuncto illati, ut eod. citius peccatum defuncti expietur, v. fin. De sepulch. cap. in literis 5. De raptorib. contra sententiam juris civilis, quo hæres ex delicto defuncti non convenitur, nisi aliquid ex delicto ad eum pervenerit, ne alieno scelere discedat hæres, l. unica C. Ex delict. defuncti & non autem l. inf. De perpet. Et temp. actio.

Itaque certa juris regula est, Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum; videlicet, idem restituendo aut ejus estimationem, res ablata non extet: ad eod. etiam si res ipsa sine culpa auferentis perierit; cum semper fur in mora restituendi intelligatur, l. fin. D. De condict. furt. Mora autem sua cuilibet nociva est, c. Mora inf. eod.

Sed quid, si solvendo non sit? Parcitur ei propter inopiam, can. Si res xlv. quæst. 6. Et cap. Cum tu 5. De usur. donec ad meliorem fortunam pervenerit, cap. Odoarius 2. De solut. facit. l. Si debitoribus 7. D. De cessione bon. Quid si res ablata illi donata, aut dampnum ab adversario remissum sit? Licet sint qui remissionem non valere contendunt, propter expressa hujus Regulæ verba, quæ tantum resti-

tutionis meminit, arg. l. Non aliter D. De leg. 3. & quod alibi de restitutione usurarum constitutum est, in cap. Debitoribus 6. cum cap. seq. De iur. jur. verum tamen est, remissionem valere; quia nihil interest, solvatur creditori à debitore, an voluntate ejus aliter satisfiat, l. Solutionis 176. D. De verb. sig. nif. l. Solvitur 5. cum l. seq. D. Quib. mod. pig. vel hypoth. sol. Nisi quibus casibus jus reuilit remissioni, ut in cap. Statutum 11 §. insuper, juncto §. penult. De script. lib. 6. Et in c. fin. De censib. eod. lib. 6.

Cæterum huic obviare videtur textus in c. Officii 9. De penitentiis & remiss. quo receptum est à S. Pontifice, eam mulierem, quæ falsum partum sibi subjecit, aut ex adultero concepit, eo animo, ut mariti sui bona ad eum tamquam ad verum filium, exclusis legitimis hæredibus, pervenirent, nihilominus ad penitentiam Sacramentum admittendam esse: dimittitur igitur mulieri peccatum, quæ non restituit. Verum hic singularis ratio subest, videlicet, metus mariti, si ipsi rem proderet mulier. Timebat enim (ut ipse textus indicat) si maritus rescisceret, vel mortem, vel lethale in se odium mariti; non quod restitutum jus succedendi non cuperet legitimis hæredibus mariti. Quare in casu proposito mulieris factum sustinetur vitandi majoris mali causâ, iuxta illud ab omnibus jactatum, Ex duobus malis minus eligendum est, ex can. Duo mala dist. 13. Vide de hoc casu latius Navarrum in Manuali c. 16. nu. 43 cum seq.

REGULA V.

Peccati venia non datur nisi correcto.

Regula plana est, si per correctum accipiamus contritum ad saniores mentem reversum; non verò punitum, ut quidam perperam interpretantur. Quæ enim delinquenti gratia fit, si is penam à jure constitutam jam subiit? Sumpta videtur Regula ex cap. unico De schismaticis lib. 6. Cujus & insignis locus extat in can. Legatur xxiv. quæst. 1.

Non tamen inde concludendum est, cuilibet corrigenti se veniam dandam esse in foro exteriori, contra textum in l. Quia mente 6. D. De furt. id enim Reipubl. perniciosum esset, cui expedit puniri, l. Licetatio 9 §. quod illicitè D. De publican. l. Ita vulneratus 51. circa fin. D. Ad leg. Aquil. sed si quando delinquenti ignoscitur convenit, id fiat dolenti de admisso, ut in l. Mansuetos 4. vers. delicti C.

De hæreticis. Itaque usus hujus Regulæ & in foro conscientie certatur. Novit, inquit Ambrosius, citatus in Decreto Gratiani can. Novit de penit. dist. 1. Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. Sed audiamus, quid de perseverantibus in peccato Gregorius dixerat: Voluissent, ait ipse, iniqui si potuissent sine fine vivere, ut potuissent sine fine peccare. Ostendunt enim quia in peccato semper vivere cupiunt, qui nunquam desinunt peccare, dum vivunt. Ad magnam ergo justitiam judicantis pertinet, ut nunquam careant supplicio, qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato. Extat in can. Voluissent d. dist. 1.

Neque movet textus in cap. Quod quidam s. De penit. & remiss. quo jubetur eorum confessio recipi, qui negant se à peccatis abstinere posse. Non enim idcirco peccatum illis dimittitur, sed exte-

nus ad confessionem admittuntur, quod speret Confessarii tandem eos ad veram poenitentiam Ecclesia crebris & salutaribus admonitionibus redituros.

REGULA VI.

Nemo potest ad impossibile obligari.

Similis Regula est in l. *Impossibile* 18 §. D. eod. *tit. Desumpta* videtur ex c. *fin.* De pact. & c. *fin.* De conditionib. appof. ex c. 1. De iurejur. lib. 6. Et locum habet non tantum si impossibile in obligationem deducatur, veluti, Hodie Romæ dabis? cum uterque Ingoftadii fit: verum etiam si id, quod impossibile est, promittatur sub conditione impossibili, ut in exemplo Justiniani: Si cælum terigero, dare spondes? §. *si impossibile* Inst. De inutil. stipulat. Prioris hæc ratio est, quod omnis obligatio aut in dando, aut in faciendo consistat, l. 2. in princ. D. De verb. oblig. sed quod non est, aut esse, si fieri non potest, frustra petitur. Non igitur ejus obligatio ulla oriri potest. Quæ ratio eadem militat, etiam si ignoraverint contrahentes rem impossibilem in obligationem deduxisse: non enim opinione nostrâ rei natura vel immutatur vel nova constituitur. Posterioris rationem hæc tradit Martianus Jurisc. quia in ea re, inquit, quæ ex duorum pluriumve consensu agitur, omnium voluntas spectatur, quorum proculdubio in hujusmodi actu talis cogitatio est, ut nihil agi existiment, appositâ eâ conditione, quam sciant esse impossibilem. Hæc Martianus in l. *Non solum* 30. D. De act. & obligat. Itaque, appositâ conditione impossibili, videntur contrahentes non seriò, sed jocosè egisse. Impossibilitas verò duplici ex capite oriri solet; aut quia natura impedimento est, ut in suprâ allatis & similibus exemplis: aut quia jus vel boni mores vetant, l. *Continuus* 137 §. illud inspiciendum, juncto §. cum quis D. De verb. oblig. veluti, rem sacram vel religiosam dari, & cum quis: aut si fortis vel alterius delicti nomine promissio fiat, l. *Si plagis* 123. De verb. oblig. aut si hæredis institutio aut legatum à testatore ita relictum sit, si parentibus alimenta non præstiterit, si ab hostibus patrem non redemerit, l. *Conditiones* 9 D. De condit. institur. Quæ facta, inquit eleganter Papinianus, lædunt pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & (ut generaliter dixerim) quæ contra bonos mores fiunt,

nec facere nos posse credendum est, text. in l. *Filius* 15 D. De condit. inst. juncto & l. *Nepos Proculo* 125 D. De verb. signif. Sed hoc interest inter condiciones impossibiles, quæ ultimis voluntatibus adjiciuntur, & quæ contractibus, quod illæ institutionibus, legatis, fideicommissis adjunctæ, pro non scriptis habeantur, in favorem ultimæ voluntatis, l. 1. & l. *Conditiones* 9 D. De condit. instit. siquidem in testamentis plenior interpretatio adhibetur, l. *In testamentis* 12. D. De R. l. cum non facile credendum sit, aliquem testamento suo aliquid adjecisse ad impugnandum idem iudicium suum, l. 3. D. De testamento instit. In contractibus verò impossibile conditiones adjunctæ infirmant ipsum contractum, cum contractus non eamdem benignitatis interpretationem à jure recipiant, utpote minus favorabiles, c. *Cum dilecti* 6. in fine De donat. Excepto matrimonio, cui si turpis vel alia conditio impossibilis adjiciatur habetur ea pro non adjuncta, & matrimonium purè contractum intelligitur: idque in favorem ipsius matrimonii. Nisi forte adjuncta conditio esset contra substantiam matrimonii; puta si alter contrahentium dixerit: *Contraho tecum, si generationem prolis evitaveris; vel donec inveniam aliam honore, vel facultatibus ditiolem; aut si pro quæstu adulterandam te tradideris.* Etenim hæc conditiones matrimonio prorsus adversantur, per text. in cap. *fin.* De con. appof. de quo alter disputat D. Peckius hic sub num. 10. in fine & num. seq. Ubi tamen testator conditionem impossibilem possibilem existimavit, legatum vel fideicommissum non valebit l. *Servo manumisso* 58 D. De condit. instit. cum in testamentis voluntatem testatoris ante omnia spectemus, l. *Fideicommissa* 11 §. item si quis, l. *Non aliter* 69 D. De legatis 3. In certis autem nullus est conjecturæ locus, l. *Continuus* 137 §. 2. in fine D. De verb. oblig. Quod & in contractibus retinendum est, l. *Semper in contractibus* D. De R. l. Vide ad Reg. *Inspicimus* 46. in fine eod.